

ชุมชนและเรือนผู้ไท
รูปแบบและนิเวศวิทยาวัฒนธรรมการอยู่อาศัย

**มิติทางสังคมและวัฒนธรรม
และความหมายของพื้นที่ในเรือนและชุมชนหมู่บ้านผู้ไท**

มนสิชา เพชรานนท์

ชุดโครงการ

ชุมชนและเรือนผู้ไท: รูปแบบและนิเวศวิทยาวัฒนธรรมการอยู่อาศัย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มีนาคม 2547^๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2546 จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องมิติทางสังคม วัฒนธรรม และความหมายในเรือนและชุมชนหมู่บ้านผู้ไทเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสังคม วัฒนธรรม และ Space ในเชิงโครงสร้าง ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน ทำให้รูปแบบของการใช้พื้นที่ในเรือนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย Genotype ของเรือนผู้ไทที่ได้จากการศึกษาแสดงถึงรูปแบบของการใช้พื้นที่ที่ถูกกำหนดโดยวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในบ้าน โดยเรือนผู้ไทโดยทั่วไปมีลักษณะโครงสร้างของ Space เป็นวง ซึ่งแสดงถึงลักษณะของการควบคุมการเข้าถึง Space ภายในเรือนที่ค่อนข้างต่ำ หรือมีโครงสร้างของระบบ Space ที่ตันแต่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่าง Space สูง ในขณะที่การศึกษาระบบ Space ภายในชุมชนของหมู่บ้านผู้ไทไม่สามารถแสดงถึงโครงสร้างของ Space ได้อย่างชัดเจนเนื่องจากสภาพของชุมชนที่ได้รับการพัฒนามากจนมีลักษณะใกล้เคียงชุมชนเมือง อย่างไรก็ตาม ลักษณะโดยทั่วไปของโครงสร้าง Space ของชุมชนผู้ไทแสดงถึงลักษณะชุมชนชนบทที่มีลักษณะโครงสร้างการจัดเรียงของ Space ที่ค่อนข้างตัน และมีการเชื่อมโยงภายในชุมชนสูง

ผลจากงานวิจัยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมิติทางสังคม-วัฒนธรรม ที่สะท้อนออกมาให้เห็นในลักษณะการใช้พื้นที่ภายในอาคาร และลักษณะของการจัดเรียงตัวของ Space ทั้งในระดับอาคารบ้านพักอาศัย และระดับชุมชน

Abstract

This study involved with the relationship between social and cultural dimensions and space in architecture. The results of the study reveal the changes of society somehow causes the adjustment of way of living resulting in the alteration of space uses that can be detected by Space Syntax methodology. Genotype of Phutai houses indicates the spatial configuration of ringiness so that the access control is low and permeability is high. The study of spatial configuration of Phutai settlements, although cannot be described unquestionably, it shows the consistency of shallow and connected structure. The other findings of the study indicate that there is a set of underlying principles of social and cultural dimensions governing the pattern of spatial configuration of houses and settlement.